

El fons documental d'RTVV, supervivent d'una empresa en liquidació

Paraules clau: Etiquetes: arxiu, Descubrim Unitats d'Informació, gestió documental, Lola Alfonso, Paz Orero

Un dels objectius d'un servei de documentació i arxiu és respondre a les demandes documentals, establint les prioritats en l'organització del treball, en funció de les característiques dels usuaris i les seues necessitats. Les eines, els sistemes de gestió documental i multimèdia, tenen la seua raó de ser perquè resolen i donen resposta pertinent i eficaç a aquestes demandes. En el cas d'un mitjà de comunicació poden ser segments d'imatges, màsters d'emissió complets, originals de càmera, fotografies, informació extreta d'hemeroteca i biblioteca, enregistraments musicals i sonors, etc.

En aquesta última dècada, les empreses periodístiques han hagut d'adaptar-se a l'era digital per a mantenir la competitivitat en un entorn tecnològic nou i canviant. En conseqüència, els centres de documentació dels mitjans han anat transferint, a mesura que la tecnologia ho ha permès, a formats digitals el gran volum d'informació conservat en els seus arxius en un context d'accés obert a les fonts online.

Un arxiu supervivent

La situació del fons documental i del personal de l'arxiu d'RTVV ha sigut i és extremadament única i singular, per haver sobreviscut al tancament de l'empresa que ho va generar, companyia que està sent liquidada.

L'any 2012, el repte era salvaguardar el patrimoni documental de d'RTVV quan l'Expedient de Regulació d'Ocupació (ERO) per al grup de Radiotelevisió Valenciana era portada de la premsa de la Comunitat Valenciana. El 29 de novembre de 2013, després de la sentència de la nul·litat del ERO per Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, es produeix el tancament de totes les empreses del grup RTVV. En la primavera del 2014, durant les negociacions entre l'empresa i la part social, s'acorda rescatar d'entre els 1630 treballadors acomiadats a 30, dels quals 7 eren personal de la xarxa de repetidors i 23 del centre de documentació. Al juny del 2014

es reincorpora, prèvia valoració de requisits, una part dels treballadors del departament de documentació, concretament 18, que juntament amb els 5 que mai van eixir de l'empresa formaran l'equip actual de 23 professionals de la Unitat de Documentació d'RTVV. L'1 de juliol de l'any 2015 són subrogats per CulturArts, actualment Institut Valencià de Cultura (IVC) sota la direcció Adjunta d'Audiovisuals i Cinematografia.

Cronologia 2014-2017: inventari, digitalització i anàlisi retrospectiva

L'any 2014 es van inventariar els materials en format de cintes de vídeo, els suports sonors, musicals, libraris i hemerogràfics, a més del procedent de les delegacions de Madrid, Alacant i Castelló, Ràdio 9, Consell d'Administració, i de les oficines de l'edifici de Burjassot. Es va seleccionar i va incorporar al fons bibliogràfic aquelles publicacions coherents amb la biblioteca de referència i l'hemeroteca existents. Alhora, es van unificar els fons musicals de la televisió i la ràdio pública autonòmica.

Durant el 2015 es van digitalitzar sèries de producció pròpia, retransmissions i paral·lels d'informatius. El paral·lel de l'informatiu, gravat en directe, és el document que mostra com va ser emès íntegrament i és molt interessant per a un potencial usuari extern. Alhora, es van prioritzar els màsters de programes de producció pròpia o de coproducció amb alt valor educatiu, cultural, territorial, etc. amb el doble objectiu d'assegurar la possible reexplotació i la salvaguarda patrimonial. El procés es va orientar pensant en un futur arxiu consultable en la xarxa, obert i ajustat a dret.

Aquesta prioritat es va mantenir en 2016 i es va continuar digitalitzant i analitzant les sèries pròpies, retransmissions especials i peces informatives. També en la catalogació de la discoteca i en l'inventari de materials de fonoteca. Enguany es va fer un esforç amb els originals de càmera propis, donat el seu alt valor patrimonial, i s'inicia l'inventari dels fons documentals administratius o de gestió generats en les oficines de D'RTVV SAU, amb la finalitat de poder fer un trasllat ordenat d'aquests expedients.

En 2017 es van digitalitzar les peces informatives de programes esportius i es va treballar amb els programes d'entreteniment, incorporant també les coproduccions dramàtiques.

Les característiques tècniques, l'obsolescència i els drets també condicionen la prioritat dels materials i la seua selecció per a ser digitalitzats i analitzats. A pesar que sabem que els documents audiovisuals conservats en la videoteca -amb una relació d'aspecte d'imatge de 4:3, en suport Betacam i format SP- no tenen els estàndards de la futura televisió, coneixem l'alt valor de reutilització pel seu contingut. Per tant, s'han seleccionat aquells que són clarament importants, per exemple: entrevistes a personatges desapareguts de forta influència social, cultural, econòmica i esportiva; paisatges transformats pel temps; fets informatius d'impacte per a la memòria col·lectiva de la Comunitat Valenciana, etc. Una selecció feta amb criteri periodístic-documental, donant preferència a la producció pròpia de D'RTVV i valorant els drets d'emissió i ús.

Davant la incertesa de la destinació final dels fons, s'ha realitzat l'esforç de digitalitzar en paral·lel la doble tipologia audiovisual conservada habitualment en els arxius audiovisuals: tant els materials emesos com aquells nets de rètols.

La necessària transformació tecnològica d'equips i sistemes, que han sobreviscut des de 2006, ha fet que a l'estiu es publicara el plec de condicions per a l'actualització i ampliació del gestor digital multimèdia¹.

2018. Un any de projectes i realitats

En aquest 2018 els objectius són seguir treballant per la salvaguarda patrimonial, utilitzar el fons per a noves produccions audiovisuals i la possible participació en la gestió documental dels nous mitjans de comunicació públics valencians. No obstant això, el repte més imperiós és realitzar una migració excel·lent al nou gestor documental perquè poguera entendre's i integrar-se amb els sistemes de producció i de multicontinuitat de la CVMC. Per descomptat, també donar resposta a la diversitat de peticions, que sens dubte arribarà, i fer-ho de la manera més harmoniosa possible. El repte és canviar sistemes, unificar dades, adaptar fluxos de treball en l'entorn multimèdia i digital perquè la tecnologia ens acoste a qui vulga conèixer aquest espai de la memòria audiovisual.

¹ http://www.dogv.gva.es/datos/2017/08/31/pdf/2017_7533.pdf. L'adjudicació va ser resolta al desembre del 2017: https://contrataciondelestado.es/wps/wcm/connect/20e92a1b-4157-40da-8872-5cbfcc673993/DOC_FORM2017-622855.pdf?MOD=AJPERES

Hi ha projectes molt interessants en el panorama audiovisual de la Comunitat Valenciana: la creació² del Consell Audiovisual i de l'Arxiu Audiovisual de la Comunitat Valenciana. Sens dubte ajudaran a una major visualització de les imatges i sons dels alacantins, castellanencs i valencians. Esperem que el panorama dels arxius millore, que la cultura siga motor de canvi i que la ciutadania es beneficie de tot açò.

Autora: Lola Alfonso Noguero, Cap de Documentació de Radiotelevisió Valenciana, actualment pertanyent a l'Institut Valencià de Cultura. Llicenciada en Geografia i Història amb l'especialitat d'Història medieval per la Universitat de València, i postgrau en Documentació per la Universitat Complutense de Madrid. Membre de la Junta del COBDCV i coordinadora de la Revista Simile (2012-2015). Presidenta de Quaderns

d'Investigació d'Alaquàs.

E-mail: alfonso_mdonog@gva.es

Autora: Paz Orero, és documentalista en el Centre de Documentació de Radiotelevisió Valenciana. Llicenciada en Documentació per la Universitat Politècnica de València, doctora en Comunicació i llicenciada en Periodisme per la Universitat Cardenal Herrera CEU. Professora col·laboradora en els estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació de la Universitat Oberta de Catalunya.

E-mail: orero_margarb@gva.es

² <http://www.cortsvalecnianes.es/cons-legista/#activitat/parlamentaria/detall/id/189159448419060>